

โครงการพัฒนาระบบบัญชีเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม บัญชีระบบนิเวศ

การใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ยั่งยืนทำให้ทรัพยากรหมดไปอย่างรวดเร็วและยังก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม การตัดสินใจบนพื้นฐานที่มีข้อมูลรองรับจะสนับสนุนให้เกิดการวางแผนการจัดการทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ระบบบัญชีเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม (SEEA) คืออะไร ?

องค์การสหประชาชาติพัฒนาระบบบัญชีเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม (System of Environmental Economic Accounting: SEEA) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายภาคส่วนในรูปแบบบัญชี ช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ติดตามความสัมพันธ์ระหว่างภาคเศรษฐกิจกับภาคทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และวางแผนการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน

ระบบบัญชี SEEA ประกอบด้วย

สิ่งแวดล้อม

ระบบบัญชี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย

ร่วมกับ

สวทช. NSTDA

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัฒนา

ระบบบัญชีเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม (SEEA) ประกอบด้วย

- บัญชีพื้นที่ป่าไม้
- บัญชีทรัพยากรน้ำ
- บัญชีระบบนิเวศป่าไม้
- บัญชีระบบนิเวศพื้นที่สีเขียว

วัตถุประสงค์

จัดทำระบบบัญชี ทรัพยากรธรรมชาติด้านป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ และพื้นที่สีเขียว เพื่อเป็นข้อมูล รองรับการตัดสินใจเชิงนโยบาย ระดับประเทศ

เพิ่มสมรรถนะการจัดทำ ชุดข้อมูลสถิติและตัวชี้วัด ด้านระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อวางแผนและได้ ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ระบุปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ เพื่อให้กำหนดนโยบายในการรับมือ การเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง

การจัดทำระบบบัญชี เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

4
บัญชี

1 บัญชีพื้นที่ป่าไม้

นำเสนอข้อมูลสินทรัพย์ป่าไม้ของประเทศ โดยจัดกลุ่มประเภทป่าไม้เป็น “พื้นที่ป่าธรรมชาติและป่าอนุรักษ์” และ “พื้นที่ป่าชุมชนและป่าปลูกเชิงเศรษฐกิจ” สำหรับการติดตามวิเคราะห์ผลของกิจกรรมต่าง ๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ของประเทศในแต่ละปี เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้บรรลุเป้าหมาย 128.3 ล้านไร่ หรือร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ภายใน พ.ศ. 2580 และเพิ่มการกักเก็บคาร์บอนในภาคป่าไม้ให้ถึง 120 ล้านตัน CO₂eq ด้วยมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

มีการดำเนินมาตรการอนุรักษ์และปลูกป่าเพิ่มขึ้น แต่พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยยังลดลงต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากมีความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรและเป็นที่อยู่อาศัยในอัตราที่สูงมาก

2 บัญชีทรัพยากรไม้

รวบรวมข้อมูลทรัพยากรไม้เศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้ยางพารา ไม้ยูคาลิปตัส ทั้งเชิงปริมาณและเชิงมูลค่าตลอดห่วงโซ่การผลิตขั้นต้น

บัญชีสินทรัพย์

ทรัพยากรไม้ที่พร้อมใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

- ไม้สัก : พื้นที่ 0.48 ล้านไร่
- ไม้ยางพารา : พื้นที่ 2.9 ล้านไร่
- ไม้ยูคาลิปตัส : พื้นที่ 3.5 ล้านไร่

บัญชีกระแส

ทรัพยากรไม้ที่ตัดโค่นเพื่อใช้ในภาคเศรษฐกิจ

- ไม้สัก : ไม้ก่อน 62,905 ลบ.ม. มูลค่า 100 ล้านบาท
- ไม้ยางพารา : ไม้ก่อน 12 ล้านตัน มูลค่า 1.9-2.2 หมื่นล้านบาท
- ไม้ยูคาลิปตัส : ขึ้นไม้สับ-เยื่อกระดาษ 14-16 ล้านตัน มูลค่า 1.6-2.2 หมื่นล้านบาท

ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ใช้ในภาคเศรษฐกิจ

- เฟอร์นิเจอร์
- เชื้อเพลิงชีวมวล
- ผลิตภัณฑ์เยื่อและกระดาษ

สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ > 4.5 แสนล้านบาท/ปี

(ข้อมูล พ.ศ. 2565)

ศักยภาพและโอกาส

- ทั่วโลกมีความต้องการใช้ไม้เพิ่มขึ้น ในฐานะวัสดุคาร์บอนต่ำ และวัสดุหมุนเวียนที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ
- อุตสาหกรรมการผลิตไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ ทั้งตลาดในประเทศ และการส่งออกมีโอกาสเติบโต
- ช่วยขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย Net Zero ของประเทศ

ปัจจัยเสี่ยง

ไม้ที่ผลิตได้ในประเทศ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

ยังต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์ไม้และเยื่อเพื่อใช้ในการแปรรูป

3 บัญชีระบบนิเวศป่าไม้

มุ่งเน้นการประเมินสถานภาพ (ประเภทและสภาพความสมบูรณ์) ของระบบนิเวศและประโยชน์ที่ได้รับในพื้นที่ศึกษา ทั้งเชิงกายภาพ และเชิงมูลค่า โดยศึกษานำร่องในพื้นที่ **อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่** ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ และเป็น 1 ใน 3 มรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศไทย

บัญชีสินทรัพย์

ระบบนิเวศใน อช.เขาใหญ่

เช่น ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง
ป่าเบญจพรรณ ทุ่งหญ้า แหล่งน้ำ

ปัจจัยเสี่ยง

พฤติกรรม
นักท่องเที่ยว

สัตว์ป่าออกนอก
พื้นที่ป่า

ภัยธรรมชาติ
เช่น ไฟป่า

บัญชีกระแส

ประโยชน์เชิงกายภาพ
ที่ระบบนิเวศให้ในภาพรวม

ประโยชน์เชิงมูลค่าที่
ระบบนิเวศให้ต่อภาคเศรษฐกิจ

เป็นแหล่งกักเก็บ
คาร์บอนของประเทศ
> 58 ล้านตัน CO₂eq

เป็นต้นน้ำของ
3 ลุ่มน้ำสำคัญ
(บางปะกง มูล และป่าสัก)

เป็นแหล่งอาศัย
ของพืชและสัตว์ที่เสี่ยง
ต่อการสูญพันธุ์
33 ชนิด*

ลดอุณหภูมิให้
พื้นที่ใกล้เคียง
ในช่วง 10 ปี
เฉลี่ย 0.75 °C

เป็นแหล่งท่องเที่ยวป่าไม้ยอดนิยม
อันดับ 1 ของประเทศ
มีนักท่องเที่ยว > 1.8 ล้านคน/ปี
(พ.ศ. 2567)

สร้างรายได้ให้ อช.เขาใหญ่
> 111 ล้านบาท/ปี (พ.ศ. 2567)

(ประมวลจากงานวิจัยในพื้นที่ช่วงปี พ.ศ. 2560-2567)

4 บัญชีระบบนิเวศพื้นที่สีเขียว

ศึกษาในพื้นที่ **คู้บางกะเจ้า** ซึ่งเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและมีขนาดพื้นที่สีเขียวในเมือง คิดเป็นร้อยละ 63 ของพื้นที่ทั้งหมด (ข้อมูล พ.ศ. 2566) เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศต่าง ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของประโยชน์ที่ได้รับจากระบบนิเวศในพื้นที่

บัญชีสินทรัพย์

ระบบนิเวศในพื้นที่คู้บางกะเจ้า
เช่น สวนสาธารณะ พื้นที่เกษตร
พื้นที่รกร้าง พื้นที่ชุมชน

ปัจจัยเสี่ยง

มีปัญหาน้ำเค็มรุก
ที่ยาวนานและรุนแรงขึ้น

เป็นแหล่งอาศัยของ
หิ่งห้อยน้ำกร่อย
2 ชนิด
ที่มีแนวโน้ม
ใกล้สูญพันธุ์*

กักเก็บคาร์บอน
> 3 แสนตัน CO₂eq

ลดอุณหภูมิ
2.6-5.7 °C
เปรียบเทียบกับ
พื้นที่เปิดโล่ง

ผลิตก๊าซ O₂ ส่วนเกิน
สำหรับคนนอกพื้นที่คู้ฯ
> 3.35 แสนคน

กรองฝุ่น PM2.5
อากาศดี-ดีมาก
ตลอดปี

เป็นแหล่งผลิต
มะม่วงน้ำดอกไม้
GI

เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยว/
เรียนรู้/CSR

สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
> 70 ล้านบาท/ปี (พ.ศ. 2566)

(ประมวลจากงานวิจัยในพื้นที่ช่วงปี พ.ศ. 2558-2567)

* ตามเกณฑ์การประเมินสถานภาพความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในโลก โดยองค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN Red List)

จากทัศนคติการจัดการป่าไม้และพื้นที่สีเขียวในอนาคต

ผลการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดจากทัศนียะยาวด้านการจัดการระบบนิเวศป่าไม้และพื้นที่สีเขียวของประเทศ รวมถึงแนวนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้กำหนดจากทัศนคติการจัดการป่าไม้และพื้นที่สีเขียวในอนาคต ดังนี้

การจัดทำข้อมูลด้วยระบบบัญชี SEEA อย่างต่อเนื่อง

จะเป็นข้อมูลสนับสนุนให้ภาครัฐตัดสินใจเชิงนโยบายได้ดีขึ้น และชี้ให้เห็นว่าควรบริหารจัดการทรัพยากรอย่างไร เพื่อสร้างความสมดุลด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เป็นมรดกของคนรุ่นหลังสืบไป

หน่วยงานจัดทำ

สวทช. NSTDA

สนับสนุนโดย

ฝ่ายวิจัยนโยบายเทคโนโลยีชีวภาพ และ ธนาคารทรัพยากรชีวภาพแห่งชาติ
ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค)
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กองติดตามและประเมินผลสิ่งแวดล้อม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

🏠 118/1 อาคารกิบโก้ ทาวเวอร์ 2 ชั้น 8 (สำนักงานชั่วคราว)
ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท แขวงพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
✉️ state.sector@onep.go.th

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค)

🏠 113 อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย ถนนพหลโยธิน
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120
✉️ yuwanan.san@biotec.or.th
✉️ krisada.bam@biotec.or.th